

DE PERSCHOUWING

Roomse „vormen“.

Men weet uit andere rubrieken, hoe gevaarlijk mij het werken met het vorm-inhoud-schema in veel gevallen schijnt. Ik word eraan herinnerd, als ik in het vrijzinnig orgaan „Opbouw“ lees:

Gezult het misschien vreemd en wat ver gezocht vinden, lezer, dat de zomermaanden mij op de gedachte brachten van wat in de titel van dit stukje is vervat, en vooral, dat ge in een rubriek aan praktische vragen gewijd, een zó abstract onderwerp aantreft.

Toch gaat het hierbij om de praktijk van ons Godsdienstig gemeenschapsleven.

Het is namelijk dit: 's zomers zijn bij ons de kerkdiensten minder goed of nog slechter bezocht, dan in de wintermaanden, maar bovendien ligt heel veel, wat tot het echte leven van de gemeente behoort, stil. De catechisaties worden tegenwoordig zoo omstreeks Pinksteren gestaakt (met examens en moderne sportiviteit kan de predikant veelal niet concurreren). Cursussen e.d. houden met Paschen op. Van lezingen is natuurlijk geen sprake meer. En alleen in kleinere gemeenten gaan de catechisaties nog wat langer door, zijn er koorrepertities van onvermoeide zangers en zangeressen en wordt er zelfs nog gehandwerkt in Kransverband! Maar ook hier treedt 's zomers stilstand of vertraging in. Alleen de jeugdbeweging krijgt extra-kansen. De V. C. J. B. organiseert buitenbijeenkomsten, landdagen, conferenties, en de jongens en meisjes van de Jeugdgemeenschap willen vaak van geen vakantie weten. Straks wappert de kampvlag en blaken de tenten in de zon. Daar begint het leven 's zomers pas.

Nu moge dit voorop staan: vakantie, ook op het gebied van het gemeentelven, is noodig. Voor gemeentelieden en predikant. Dat geeft ook het juiste ritme aan het geheel. Maar een gevaar ligt hier toch ook in. En dat betreft nu het probleem „vorm en inhoud“.

Wanneer de vorm den inhoud overwoekert, betekent dat: „gepleisterde graven“. Dat geldt alle gebieden. Bovenal het religieuze gebied. Het Vrijzinnig Protestantisme schuwt vorm-verreëring en vormen-dienst. Dat is goed.

Maar als de wijzer uit het evenwicht gebracht wordt en de vorm verschrompelt, dan vervloet de inhoud en betekent dat: verties.

Zoodra men inziet, dat, wat hier „vorm“ heet, ook behoort tot wat God geboden heeft, m. a. w. INHOUD van Zijn gebod is, wordt de argumentatie tegen de slappigheid en nalatigheid in den kerkgang oneindig veel sterker. „Oneindig“ is hier geen oratorische frase; ik denk aan de bergrede. Maar zolang men van „vorm“ en „inhoud“ blijft spreken, zal de vermaning niets uitspreken.

Kinderen en roomse „vormen“.

In hetzelfde vrijzinnige orgaan „Opbouw“ lees ik (het gaat nog steeds over vorm en inhoud):

In een boekje van een zeer fijnzinnig liturg, Romano Guardini, dat „Liturgische Bildung“ heet, staan over vorm en inhoud prachtige dingen. Men leze eens hoe hij door inwijding in de vormen van het Katholicisme kinderen de inhouden bijbrengt: door de taal van de handen in gebedshouding, door het knielen, e.d.

Hier denken we aan de Montessori-scholen; ik behoef na Dr Kraans artikel over „het rijk der stilte“ niet meer uitvoering te zijn. Ook daar heeft men de „stilte“, en bestudeering van Montessori's ontwikkelingsgang bewijst, dat haar geest hierbij geleid is door roomse motieven.

Oppassen voor Montessori.

De v. 't Sant contra Dr v. Deemter inzake de Buchman-beweging.

Herhaaldelijk wezen we reeds op de beschouwingen van Dr v. 't Sant over de Buchman-beweging. Ook Dr v. Deemter schreef er over: diens geschrift is mij niet toegezonden. Ik heb er dus geen oordeel over. Wel blijkt Dr v. 't Sant het gelezen te hebben. We citeren hier „Het Ouderlingenblad“, waarin een verslag opgenomen is van Dr v. 't Sants voor de Geldersche Ouderlingenconferentie gehouden rede „over de Buchman-beweging“.

Allereerst herinnert de spr. aan den oorsprong, het doel en het karakter dezer beweging, die streeft naar een „persoonlijk daad-Christendom“ langs den weg van een bepaalde „techniek“ beheerscht door de methode van „stille tijden“, „leiding“ en „deelen“ in grotere of kleinere „house-parties“ of conferenties. De Oxford-Groep-beweging, gelijk men haar ook wel noemt, wil „levens vernieuwen“ en door haar, in wezen oude, maar in vorm nieuwe en aantrekkelijke methode, menschen dringen tot „zelfovergave“ aan Christus, tot het belijden van en breken met concrete zonden, en tot een blij Christendom.

Bij de beoordeeling van dit „reveil“ hangt er alles van af, vanuit welk standpunt men het gaat bezien. Dit uitgangspunt moet voor een Schriftbelijder natuurlijk zijn: de Heilige Schrift; immers, ook Christus en Zijn Apostelen hebben alle „bewegingen“ dier eeuw getoetst aan Gods geopenbaarde Waarheid. Nergens in de Heilige Schrift vindt men den eisch om te oordeelen naar den maatstaf van „zegen“. Spr. herinnerde mede aan wat de kerkelijke Formulieren tot bevestiging van Dienaars des Woords en Ouderlingen als roeping noemen. De Kerk heeft in haar strijd met allerlei dissenters stevast deze beproevingsmethode

toegepast. Wie dan ook dezen alouden Schriftuurlijken en kerkelijken regel wil inruilen voor den meer homocentrischen maatstaf van de „zegen“-methode, moet tegelijk de consequentie hiervan zien en behoort den moed te grijpen, die consequentie te aanvaarden, n.l. openlijk uit te spreken, dat voorheen onze Kerken in haar leergedingen en ook onze groote voorgangers als Calvijn, Kuyper en Bavinck in hun beoordeelingen van bewegingen naar het richtsnoer van Schrift en Belijdenis misgetast hebben; dan moeten we ons in deze methode herzien en de wissel worde omgegooid om den trein van ons geestelijk-kerkelijk leven op een ander spoor te leiden.

Bij de toetsing aan de Schriften blijkt er in deze beweging heel wat te zijn, dat met blijdschap als waarheid kan erkend; doch deze uitspraak kunnen we evenzeer toepassen op schier elke richting in de Christelijke wereld (Rome, Heilsleger; zelfs Chr. Science, Theosofie, Spiritisme, enz.); de „zegen“-methode moet er toe leiden om op z'n beurt ieder van die richtingen of bewegingen min of meer enthousiast om den hals te vallen, of het relativistische standpunt tegenover hen in te nemen. Men verwijst ons Gereformeerden om dit strak systeem van toetsing aan de Schrift en de Belijdenis vaak zelfvoldaanheid en liefde-gebrek. Dit verwijst is onlogisch en onwaar. Zelfvoldaanheid is een onkruid, dat op elken akker gaarne tiert, en positieve handhaving van het toevertrouwde Pand geeft minder voedsel aan dat booze gewas dan het synthetisch standpunt, dat vanuit de hoogte hoofdschuddend neerziet op al dat „gekibbel“ over leerstukken, enz. en daar meewarig op afgeeft. Wanneer we dat aloude Geref. standpunt met hart en ziel aanvaard hebben, zal dit ons juist klein houden, want we belijden daarmee, dat wij niet zelf de Waarheid gegrepen hebben, doch dat we door de Waarheid zijn gegrepen; de Waarheid heeft ons gevangen genomen en daarom hebben we haar lief. Ook tegenover het verwijt van liefdeloosheid zeggen we: wat voor besef heeft men toch van de liefde? Velen verwarren liefde met lievigheid, en vergeten, dat bijv. de Apostel der liefde, Johannes, de scherpste bestrijder van dwaalleeringen is geweest (1 Joh. 4; 2 Joh. 10, 11). Dat is de onverdraagzaamheid der liefde, zooals ge ze ook voelt branden in den strijd der Kerk in alle eeuw tegen allerlei dwalingen, die Gods Waarheid aantasten. De liefde behoort de drijfveer te zijn om te komen tegen alle leugen en dwaling in belijdenis en wandel, en de zielen den weg der zaligheid bekend te maken.

Welnu, wat is het verblijdend goede, dat de liefde in deze beweging en haar gevolgen ontdekt?

Tot blijdschap stemt:

1e. de bedoeling om zooveel mogelijk menschen te brengen tot wat men noemt „persoonlijke en positieve gemeenschap met Christus“ en tot de zgn. „blijdschap van het persoonlijke geloof“;

2e. de weldadig aandoende reactie tegen materialisme, vormendienst en sleur-Christendom, dat in de meeste Chr. Kerken in de wereld overheerschend was geworden;

3e. het dringen tot een daad-Christendom in den weg van belijdenis van concrete zonden aan anderen en aan God;

4e. het willen staan naar een zeker geleid worden door Gods Geest, bijzonder in de concrete dingen van het leven;

5e. de verandering in veler leven door deze beweging gebracht;

6e. het terugkeeren van velen tot den Bijbel of een gedeelte van den Bijbel, en van sommigen tot een soort kerkelijk leven.

Tegenover deze verblijdende verschijnselen staan evenwel donkere schaduwen. Gelijk de spr. in zijn brochure „Beproeft de geesten“ breder gedaan heeft, deed hij zien, hoe nergens in de vele Buchman-literatuur de Heilige Schrift als onfeilbare regel voor geloof en leven wordt aanvaard en om dit vraagstuk van het gezag gaat het ook hier weer, gelijk Prof. Honig in „De Bazuin“ opmerkte. Van onze houding jegens dat gezag hangen alle andere vragen der religie af, ook de vraag van het Buchmanisme: „wat is uw persoonlijke verhouding jegens Christus?“ Het Oude Testament bestaat voor velen niet of wordt van minder waarde geacht, behalve ten aanzien van uitspraken, welke in de lijn van de Groep-beweging schijnen te liggen. Het Nieuwe Testament is voor de meesten meer een bron om voor eigen denkbeelden steun te vinden dan met het Oude Testament het onfeilbare Woord van God.

De poging, die Dr Van Deemter in zijn brochure gedaan heeft om te betoogen, dat de Groep-beweging dogmatisch niet zoo erg afwijkend is als men onder ons meent, moet als mislukt beschouwd worden, omdat hij 1e, principieel niet voldoende zijn uitgangspunt neemt in de Geref. toetsings-methode, en 2e. er geen erg in gehad heeft, dat gelijkheid of overeenstemming van uitdrukkingen van dissenters nog niet bewijst eenheid in belijdenis. De spr. laat dit zien met een paar citaten, door Dr v. D. genoemd, welke zelfs door een vrijzinnige kunnen aanvaard worden, zij het naar zijn uitlegging.

Als een telkens dan hier dan daar uitrukkend sprinkhanenleger heeft de Groep in Zuid-Afrika, Noord-Amerika, Canada en Engeland heel wat succes gehad; een succes, dat echter herhaaldelijk bleek momenteel geweest te zijn (Kentucky en Detroit bijv.) en waarvan de blijvende resultaten nog moeten blijken. Ook in ons land is bij onderscheidenen het aanvankelijk enthousiasme geweken of verminderd of doorgeloeid tot sympathie met de Pinkstergemeente!

„Levens vernieuwen“ is het bezielingwekkend parool, waarmee de Groepen uitrukken om zondaars tot „zelf-overgave“ te nopen en om in house-parties en grotere conferenties een Christendom vol blijdschap te creëren door middel van haar eigenaardige techniek.

„Leiding“ is volgens hen: „een luisteren naar bepaalde opdrachten, dienstbaar gemaakt aan de noden van het oogenblik“. Spr. toont aan, dat er in hun technische regelen van „leiding“ wel waarheidsaantekeningen liggen, die onder Christenen vaak veronachtzaamd worden, maar dat het over het geheel een mengelmoes is, waartegenover de „techniek“ van Gods Woord,

gelijk bijv. onze Dordtsche Leerregels zoo schoon en vroom laten zien, als dag tegenover schemerdonker afsteekt. De inspiratie des Heiligen Geestes verwarmt men met de illuminatie des Heiligen Geestes en het wachten op „leiding“ voert tot allerlei subjectivisme en tot wonderlijke hallucinaties, zooals duidelijk te zien is in het boek van Russell „Een ding weet ik“, waarin allerlei „verschijningen“ van den Heere Jezus aan hem en anderen ten tooneele worden gevoerd. Met een beroep op wat o.a. Dr K. Fernhout schreef in het „N. Holl. Kerkblad“ van 21 Juli 1933 over het „geleid worden door den Heiligen Geest“ doet spr. de Schriftuurlijke gedachten over 's Geestes leiding zien.

Het instituut van den „stillen tijd“, zooals de Buchman-beweging het wil, vindt in de Heilige Schrift geen steun. Het beroep op de Schrift, dat Dr v. D. hierbij doet of van „Zeist“ doorgeeft, blijkt voor al de aangehaalde plaatsen onjuist te zijn. Het is een bedenkelijk surrogaat in de plaats van de „oefeningen der godzaligheid“ naar het Woord van God.

Het meest beteekenende element in de Buchman-beweging is wel het zgn. „deelen“ (het mededeelen van de zonden aan elkander en het getuigen van zijn levensverandering, enz.) Spr. wijst uit de Schrift aan, in welken zin er van belijden van zonden aan elkander sprake moet zijn; met name Jak. 5:16 moet hier juist verstaan worden. Hij toont welke groote bezwaren er principieel en praktisch verbonden zijn aan het Buchmanistisch „biechten“ en „getuigen“. Het beroep van Dr v. D. op een uitspraak van Calvijn in de Institutie blijkt een misberoepe geweest te zijn, daar Calvijn's woord in een heel ander verband voorkomt en wel als een protest tegen de Roomse biecht, en in geen enkel opzicht steun biedt aan de Groeps-deeling-methode.

Om des tijds wille wordt slechts kort stil gestaan bij de gevaren voor de Kerk.

In zijn slotgedeelte betoogt spr., dat bij het voortschrijden der beweging de gevaren steeds meer openbaar komen: o.a. dweperij, mysticisme, visionaire fantasieën, enz. Ook in ons eigen land, al is hier sterke matiging vanwege den Calvinistischen volksaard en den nuchteren zin, zien we allerlei onrijpe vruchten; menigeen is geestelijk of psychisch reeds deerlijk uit zijn evenwicht geslagen; vooral gevoelige naturen staan hieraan bloot; het kerkelijk besef wordt flauw en de eenzijdige beklemtoning van enkele waarheden maakt topzwaar en vatbaar voor allerlei afwijkingen in leer en leven.

Het citaat is lang; maar splitsing leek me niet gewenscht.

„Spitse pilaren“.

Dr H. Kaajan schrijft in „Utr. Kerkhode“:

„Is uitnemend, dat we 's Heeren werk in 1834 dankbaar gedenken. Gedenkt den Heere op al uwe wegen, zegt de Schrift.“

Een ouderling vroeg mij, jaren geleden, of ik de woorden: Stelt u spitse pilaren (Jeremia 31:21) wel begreep. Tot mijn schaamte moest ik mijn onkunde in dezen belijden. Nu, hij wist de betekenis dezer woorden wel. „Dominé“, zoo zei hij, „we moeten, als de Heere ons iets op den weg doet ondervinden, een paaltje slaan als herinnerings-teeken. Begrijpt u?“ „Zeker“, was mijn antwoord. „En waarom“, zoo doerde onze broeder verder, „waarom staat er: Stelt u spitse pilaren?“ En weer moest ik verklaren, dat ik dat zoo maar niet kon zeggen. „Nu“, was zijn bescheid, „'tis anders nog al duidelijk: we moeten telkens pilaren slaan, maar dan spitse pilaren, anders gaan we er op zitten.“

Als ik het goed heb, betekenen deze woorden dit niet. Maar ik heb van deze „leeken“-uitleg toch kostelijk genoten.

K. S.

DE KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Oost- en West-Souburg: J. Bavinck te Gramsbergen en C. B.

Bavinck te Hoek.

Wanswerd: C. Boon te Duurswoude en R. Schippers te

Drachtster-Compagnie.

Beroepen te:

Appelscha: Cand. B. Holwerda te Houwerzijl.

Asperen: Cand. G. Hagen te Rotterdam.

Monster: J. Andree te Poortugaal.

Wanswerd: R. Schippers te Drachtster-Compagnie.

Aangenomen naar:

's-Gravenhage-West: A. de Bondt te Leiden.

Intrede te:

Helpman: E. T. v. d. Born. Tekst: Handel. 16:14.

Oostkapelle: M. J. van Dijken. Tekst: Jes. 6:5-8.

Afscheid van:

Rijswijk: P. Doddens. Tekst: 1 Petr. 5:10 en 11.

Zeist: W. Verhoef. Tekst: Filipp. 1:6.

Candidaten tot den H. Dienst.

De Classis Utrecht der Geref. Kerken heeft praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard den heer W. v. d. Laan, cand. aan de V. U., die gaarne des Zondags de Kerken zal dienen en een eventueel beroep terstond in overweging wil nemen. Zijn adres is: Verbeulaan 3, Driebergen-Rijsenburg.

Door de Classis Arnhem is praeparatoir geëxamineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard in de Geref. Kerken, de heer B. D. Smeenk, theol. cand. aan de Vrije Universiteit. De heer Smeenk zal gaarne een eventueel beroep in overweging nemen. Zijn adres is: Nassaukade 123, Amsterdam-West.

Door de Classis Deventer der Geref. Kerken is praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar gesteld cand. E. Jansen, die gaarne een eventueel beroep terstond in overweging zal nemen. Zijn adres is: Geref. Pastorie, Wierden (Ov.).

helzend, lang niet als de Council niet niet een anderen zou wezen om ten

Resolutie" helpen r zijn, zoo die ge- Vooral tegenover hebben we zooiets o de conservatieve geeft men de orga- odernen. Dat zó- doen, is toch niet enschelijk zijn zoo zoofets vormen. Jaarenboven geven le hoop niet varen in worden met de

We kennen som- i vertruwenen dat te overreden zijn nken zoo weinig waar het eigenlijk nties zijn van het et dunkt ons het nu de deputaten a zich af weten te oog brengen dat eel het oorsproe- rmijnen en vernie- ctie van de Geref. le verbreking van waartoe schrijver deed. We kunnen met belangstelling esolutie ten minste

Maar dan moeten e wacht betrekken elijk doel van den i wankelen weten aak. Wat moet er dergelijks hebben!

in, als verstrooide ling overleg met 'testanten, tegen- oo machtige Rome, oestand. Zelfs he edikanten komt in n hebben voor ge- l op de Regeering lit punt tegenover ouden we kunnen indertijd vertege- id van de Uitvoe- et heft in handen el belangen in het an kan worden om n te leiden. ... We eref. Kerk pal zul- en. Allereerst moe- heer Fosdick van fluistert soms dat ptedren en zekere l zeker toch wel

n als Fosdick toch n het Amerikaan- en meenen... Ea

Generale Synoda an de zendingsge- ich aan te sluiten c. Dat gold óók de erd systeem van beschouwen gaat opalisme. Wat ge- treft, daarom trent ist doch hopen het

bat uitlokte, gold ierika zijn er onder n anti-militairisten. zelfs, heel plech- oldaat" schuld be- ogsgeest hielp aan- en ander uiterste n volgen hem ook nizes inziens wijse- slepen op dat pad. omen. We hopen, acht van de boven- dgolf reeds gebre- zal evenmin ali en op de negatie- avinck schreef in- bezweken, neerge- den. Het heeft ook ondaarshart, door lagen. En zoolang d er zulke harten d en volk!

HENRY BEETS.

1934.

